

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Кафедра правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних
дисциплін

08-01-18М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Запобігання та протидія проявам
насильства» для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою
«Правоохоронна діяльність»
спеціальності К9 «Правоохоронна діяльність»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІ права та
гуманітарних наук
Протокол № 9
від 20 травня 2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Запобігання та протидія проявам насильства»** для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» спеціальності К9 «Правоохоронна діяльність» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Гришко В. І., Вознюк С. С. Рівне : НУВГП, 2026. 34 с.

Укладачі: Гришко Вікторія Іванівна, к.пед.н., доцент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін;

Вознюк Сніжана Сергіївна, асистент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Гришко Вікторія Іванівна, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи

забезпечення спеціальності

к.ю.н. Рогозіннікова К. С.

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від «19» травня 2026 року

© В. І. Гришко,
С. С. Вознюк, 2026
© НУВГП, 2026

ЗМІСТ

Передмова	4
1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА ...	6
1.1. Опис освітньої компоненти	6
1.2. Тематика практичних занять	8
1.3. Критерії та шкала оцінювання	9
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	12
3. Самостійна робота	26
4. Індивідуальні науково-дослідні завдання	27
5. Рекомендована література	30

Передмова

Проблема насильства в сучасному світі залишається однією з найбільш гострих соціально-правових викликів. Вона має багатовимірний характер і проявляється у різних формах — від фізичного та психологічного до економічного й сексуального насильства. Безумовно, поширення насильницьких практик негативно впливає на стабільність суспільства, підриває основи правопорядку, створює загрози для життя, здоров'я та гідності людини, а також перешкоджає сталому розвитку держави.

В умовах сучасних трансформаційних процесів, соціально-економічної нестабільності та збройної агресії проблема насильства набуває особливої актуальності. Зростання рівня стресу, травматизації населення, переміщення значних груп населення, руйнування соціальних зв'язків і традиційних механізмів соціального контролю створюють додаткові передумови для поширення різних форм насильства.

Разом з тим, сучасний підхід до проблеми насильства передбачає не лише реагування на вже вчинені правопорушення, а й системну профілактичну роботу, спрямовану на усунення причин і умов, що сприяють його виникненню. Важливим є також формування у суспільстві нетерпимості до будь-яких проявів насильства, підвищення рівня правової культури та обізнаності громадян щодо механізмів захисту своїх прав.

Навчальна дисципліна «Запобігання та протидія проявам насильства» спрямована на формування цілісного уявлення про природу, причини та наслідки насильства, а також сучасні механізми його попередження та ефективного реагування, що пояснюється проблеми насильства в сучасному суспільстві, її багатовимірним характером та зростанням ролі правоохоронних органів у забезпеченні захисту прав і свобод людини, підтриманні публічної безпеки та правопорядку. Мета вивчення дисципліни «Запобігання та протидія насильству» полягає у формуванні в студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Правоохоронна діяльність» системних знань, професійних умінь і ціннісних орієнтацій, необхідних для ефективного виявлення, запобігання, припинення та протидії різним формам насильства, з урахуванням національного

законодавства та міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Мета дисципліни конкретизується через систему завдань, спрямованих на формування у здобувачів вищої освіти необхідних теоретичних знань і практичних навичок у сфері запобігання та протидії насильству, а саме: сформувати у магістрів цілісне розуміння сутності, причин, видів і форм насильства, зокрема домашнього, гендерно зумовленого, психологічного, фізичного, сексуального та економічного насильства; ознайомити здобувачів вищої освіти з національною нормативно-правовою базою та міжнародно-правовими актами у сфері запобігання та протидії насильству; розвинути здатність аналізувати правозастосовну практику, виявляти проблеми та прогалини у механізмах реагування на випадки насильства; сформувати практичні навички виявлення фактів насильства, оцінки ризиків, документування правопорушень і прийняття законних та обґрунтованих управлінських і процесуальних рішень; навчити застосовувати міждисциплінарний підхід та взаємодіяти з іншими суб'єктами системи запобігання та протидії насильству (соціальні служби, органи місцевого самоврядування, заклади охорони здоров'я, громадські організації); сприяти формуванню професійної етики, толерантності, поваги до прав і свобод людини та недопущенню дискримінації під час виконання службових повноважень; розвинути навички комунікації з постраждалими особами з урахуванням принципів конфіденційності, безпеки та людиноцентрованого підходу.

1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності:

СК1. Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК3. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК15. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

СК16. Здатність ефективно вирішувати правові конфлікти.

Результати навчання:

РН2. Координувати діяльність суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснювати взаємодію з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

PH4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

PH5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

PH8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

PH12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

PH14. Розробляти та управляти проектами у сфері правоохоронної діяльності та з дотичних міждисциплінарних напрямів, аналізувати вимоги, визначати цілі, завдання, ресурси, строки, виконавців.

PH15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

PH16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань.

PH19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

PH20. Застосовувати альтернативні способи врегулювання правових конфліктів мирним шляхом, розуміти психологічні особливості людей різних вікових та соціальних категорій.

PH24. Забезпечувати безпеку через застосування норм міжнародного права.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин д.ф./з.ф.	Оцінка, балів
Модуль 1. Теоретико-правові та інституційні засади запобігання і протидії насильству		8/6	40
1.	Тема 1. Поняття насильства: соціально-правові та гендерні аспекти	2/0	5
2.	Тема 2. Міжнародні стандарти протидії насильству	2/2	5
3.	Тема 3. Національна система запобігання та протидії насильству	2/2	5
4.	Тема 4. Відповідальність за вчинення насильства	2/2	5
5.	Модульний контроль 1		20
Модуль 2. Практичні та спеціальні аспекти запобігання і протидії насильству		12/4	60
6.	Тема 5. Домашнє насильство: сучасний стан та виклики	2/1	5
7.	Тема 6. Практика діяльності поліції у справах про насильство	2/1	5
8.	Тема 7. Насильство в закладах освіти	2/1	5
9.	Тема 8. Насильство у сфері праці: мобінг і харасмент	2/0	5
10.	Тема 9. Кібернасильство як нова форма агресії	2/0	5
11.	Тема 10. Насильство в умовах воєнних дій	2/1	5
12.	Модульний контроль 2		20
13.	Індивідуальна робота		10
Всього:		20/10	100

Підготовка до практичного заняття повинна включати:

1. Опрацювання лекційного матеріалу за темою заняття.
2. Опрацювання нормативних актів та юридичної практики за темою заняття.
3. Опрацювання методичних, наукових та літературних джерел за темою заняття.
4. Підготовка завдань в рамках самостійної роботи студентів за темою заняття.

Поточний контроль знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Запобігання та протидія проявам насильства» проводиться у формах:

- усної відповіді (студент відповідає на питання викладача в усній формі);
- письмової відповіді (студент виконує завдання або пише відповіді на питання письмово);
- підготовки рефератів, доповіді з презентацією;
- роботи в групах, дискусій;
- розв'язування ситуативних задач;
- моделювання професійного середовища.

Для отримання додаткових балів студент, за узгодженням з викладачем, може виконувати додаткові завдання наукового характеру (написання наукових тез, підготовка доповіді на конференції, написання наукової статті тощо).

1.3. Критерії та шкала оцінювання

Основні критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силябусом;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;
- своєчасність виконання;
- дотримання вимог до оформлення.

Критерії оцінювання практичних завдань

(у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями.

Критерії оцінювання ситуаційних вправ та інших завдань творчого характеру

(% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки,

судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1

Теоретико-правові та інституційні засади запобігання і протидії насильству

Тема 1. Поняття насильства: соціально-правові та гендерні аспекти

План заняття

1. Поняття насильства та його основні форми.
2. Соціальні й правові чинники насильницької поведінки.
3. Гендер як фактор поширення, сприйняття та латентності насильства.
4. Гендерні стереотипи, міфи й віктимблеймінг.
5. Насильство у контексті прав людини.
6. Сучасні тенденції проявів насильства.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте поняття насильства та охарактеризуйте його основні форми. Які критерії використовуються для їх класифікації?
2. У чому полягають відмінності між фізичним, психологічним, економічним та сексуальним насильством?
3. Охарактеризуйте чинники, що впливають на рівень поширення насильства в суспільстві.
4. Поясніть сутність гендеру як соціального явища та його вплив на прояви насильства.
5. Охарактеризуйте основні гендерні стереотипи, що сприяють виправданню або замовчуванню насильства.
6. Що таке віктимблеймінг та які його наслідки для постраждалих осіб?

Завдання до теми:

1. Підготуйте короткий аналітичний огляд щодо підходів до визначення поняття «насильство» у національному законодавстві України та міжнародних актах.

2. Розв'яжіть ситуативну задачу.

Громадянка А. звернулась до поліції із заявою, що її чоловік систематично принижує її, контролює витрати, забороняє працювати та обмежує спілкування з друзями. Фізичної сили не застосовує.

1) Чи наявні у діях чоловіка ознаки насильства? Якщо так, яка форма?

2) Які фактори можуть сприяти виникненню такої ситуації?

3) Чи можна говорити про латентність такого виду насильства? Чому?

3. У суспільстві поширена думка, що «чоловік не може бути жертвою насильства». Чи є це гендерним стереотипом? Як подібні уявлення впливають на виявлення насильства? Які наслідки це має для правоохоронної практики?

Література: Основна – 2, 5, 6, 9, 11, 13. Допоміжна – 26, 28, 30.

Тема 2. Міжнародні стандарти протидії насильству

План заняття

1. Права людини як основа протидії насильству.
2. Міжнародно-правові акти. Стамбульська конвенція: логіка та підходи.
3. Практика ЄСПЛ у справах про насильство.
4. Міжнародні стандарти роботи поліції.
5. Вплив міжнародного права на національну політику.

Питання для самоконтролю:

1. Яка роль прав людини як основи формування політики протидії насильству?

2. Які основні права людини порушуються у випадках різних форм насильства?

3. У чому полягає значення Стамбульської конвенції для формування сучасної політики протидії насильству?

4. Які основні принципи та підходи закріплені у Стамбульській конвенції?

5. Які зобов'язання покладаються на державу відповідно до міжнародних стандартів у сфері протидії насильству?

6. Які виклики виникають при впровадженні міжнародних стандартів у сфері протидії насильству?

7. Які принципи повинні забезпечувати правоохоронці при роботі з постраждалими особами відповідно до міжнародних стандартів?

Завдання до теми:

1. Наведіть приклади рішень Європейського суду з прав людини у контексті справ про випадки насильства.

2. Розв'яжіть задачу:

Під час затримання особи, підозрюваної у вчиненні адміністративного правопорушення, працівники поліції застосували до неї фізичну силу: нанесли кілька ударів, повалили на землю, застосували спецзасоби без явної необхідності. За словами затриманого, він не чинив опору.

Після затримання особу доставили до відділення поліції, де їй не було негайно надано медичну допомогу, а факт застосування сили не був належним чином задокументований.

1) визначити, чи має місце насильство та яку форму воно набуває;

2) встановити, які права людини були порушені;

3) проаналізувати правомірність застосування сили працівниками поліції;

4) оцінити ситуацію з точки зору міжнародних стандартів поведіння з затриманими особами;

5) визначити, чи може така справа бути предметом розгляду Європейського суду з прав людини. Якщо так, аргументуйте;

6) запропонувати належний алгоритм дій працівників поліції відповідно до міжнародних стандартів.

3. Співставте міжнародні правові акти для впровадження принципів гендерної рівності та їх основну мету:

<p>1. Прискорення здійснення Найробіських перспективних стратегій у галузі поліпшення становища жінок на шляху їх активного залучення до усіх сфер суспільного та приватного життя шляхом забезпечення всебічної і рівної участі жінок у прийнятті рішень з економічних, соціальних, культурних і політичних питань</p>	<p>А. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”</p>
<p>2. Вжиття заходів, необхідних для ліквідації дискримінації щодо жінок в усіх її формах і проявах</p>	<p>Б. Пекінська декларація та Платформа дій</p>
<p>3. Розробка всеосяжних рамок, політики та заходів для захисту всіх жертв насильства стосовно жінок і домашнього насильства та надання їм допомоги</p>	<p>В. Конвенція Організації Об’єднаних націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок</p>
<p>4. Активне залучення жінок до прийняття рішень на всіх рівнях в рамках національних, регіональних та міжнародних інститутів та механізмів запобігання, регулювання та вирішення конфліктів</p>	<p>Г. Декларація тисячоліття Організації Об’єднаних Націй</p>
<p>5. Право чоловіків і жінок на життя та виховання дітей у гідних людини умовах, вільних від голоду і страху насильства</p>	<p>Д. Стамбульська конвенція</p>

Література: Основна – 1, 2, 5, 6, 7, 8. Допоміжна – 26, 28.

Тема 3. Національна система запобігання та протидії насильству

План заняття

1. Державна політика України у сфері протидії насильству.
2. Система суб'єктів. Міжвідомча взаємодія.
3. Національні програми та стратегії.
4. Проблеми координації.
5. Роль правоохоронних органів у системі.

Питання для самоконтролю:

1. Які суб'єкти входять до національної системи протидії насильству та у чому полягає їх компетенція?
2. Які основні проблеми координації діяльності суб'єктів протидії насильству існують в Україні?
3. Яка роль правоохоронних органів у системі запобігання та протидії насильству?
4. Які на сьогодні існують напрями державної політики у сфері запобігання та протидії насильству?
5. Які профілактичні заходи передбачені національною системою задля запобігання випадкам вчинення насильства?

Завдання до теми:

1. Чи є ефективною система суб'єктів протидії насильству в Україні? Відповідь аргументуйте.
2. Чи достатньо визначена роль правоохоронних органів у сфері запобігання та протидії насильству у державній політиці? Відповідь аргументуйте положеннями чинного законодавства.
3. Заповніть таблицю «Система суб'єктів державної політики України у сфері протидії насильству та їх взаємодія»:

Суб'єкт	Основні повноваження	Форми взаємодії з іншими суб'єктами	Проблеми координації	Пропозиції щодо вдосконалення
Міністерство соціальної				

політики України				
Служба у справах дітей				
Органи місцевого самоврядуван ня				

Література: Основна – 3, 4, 9, 10, 11, 13, 14, 20. Допоміжна – 26, 28, 32.

Тема 4. Відповідальність за вчинення насильства

План заняття

1. Принципи притягнення до відповідальності.
2. Адміністративна та кримінальна відповідальність.

Кваліфікація діянь.

3. Судова практика.
4. Проблеми доказування.
5. Баланс між захистом прав потерпілих і гарантіями прав людини.

Питання для самоконтролю:

1. Які принципи покладені в основу притягнення особи до юридичної відповідальності за вчинення насильства?
2. У чому полягають відмінності між адміністративною та кримінальною відповідальністю за вчинення насильства?
3. Які докази найчастіше використовуються у справах про насильство та у чому полягають особливості їх оцінки?
4. Які основні труднощі виникають у процесі доказування фактів насильства?
5. Які напрями вдосконалення законодавства та правозастосовної практики у сфері відповідальності за насильство ви можете запропонувати?

Завдання до теми:

1. Підготуйте правову позицію обсягом 2–3 сторінки, у якій:
  - обґрунтуйте, як повинні реалізовуватися принципи притягнення до відповідальності за насильство (законність, пропорційність, презумпція невинуватості);
  - проаналізуйте співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності у контексті ефективного захисту;
  - розкрийте ключові проблеми доказування у справах про насильство;
  - аргументуйте, яким чином має забезпечуватися баланс між правами потерпілого та правами особи, яку притягують до відповідальності;
  - сформулюйте власні пропозиції щодо вдосконалення правозастосовної практики.

2. Заповніть таблицю щодо особливостей розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення насильства:

Критерій	Адміністративна відповідальність	Кримінальна відповідальність
Диспозиція		
Види санкції		
Особливості доказування		
Наслідки для правопорушника		

Література: Основна – 4, 9, 10, 11, 12, 18 . Допоміжна – 26, 30, 32.

Модуль 2

Практичні та спеціальні аспекти запобігання і протидії насильству

Тема 5. Домашнє насильство: сучасний стан та виклики

План заняття

1. Домашнє насильство як системна проблема.
2. Типові моделі поведінки кривдників.
3. Повторюваність і латентність. Вразливі групи.
4. Практика міжсекторальної взаємодії.
5. Проблеми реалізації законодавства.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає системний характер домашнього насильства та які соціальні механізми підтримують його існування?
2. Які фактори зумовлюють повторюваність домашнього насильства та ускладнюють його припинення?
3. У чому полягають основні проблеми координації між різними суб'єктами реагування на випадки домашнього насильства?
4. Як соціальні та гендерні стереотипи впливають на виявлення, сприйняття та реагування на випадки домашнього насильства?

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте типові моделі поведінки кривдників та поясніть їх зв'язок із циклічністю насильства.
2. Розкрийте причини латентності домашнього насильства та оцініть її вплив на ефективність державної політики у цій сфері.
3. Дослідіть психологічні особливості поведінки членів сім'ї, у якій чиниться насильство.
4. Дослідіть гендерне питання у здійсненні домашнього насильства.
5. Складіть схему взаємодії суб'єктів реагування на випадок домашнього насильства.
6. Оцініть ефективність чинного законодавства України щодо протидії домашньому насильству. Визначте його сильні та слабкі сторони.

Література: Основна – 2, 4, 5, 7, 10, 12, 14, 16 . Допоміжна – 24, 29, 32.

Тема 6. Практика діяльності поліції у справах про насильство

План заняття

1. Професійні стандарти реагування. Оцінка ризиків як ключовий інструмент.
2. Документування фактів насильства.
3. Комунікація з потерпілими.
4. Взаємодія з іншими суб'єктами.
5. Типові помилки та професійне вигорання.

Питання для самоконтролю:

1. Які професійні стандарти реагування працівників поліції на випадки насильства та у чому полягає їх значення?
2. Що таке оцінка ризиків і яку роль вона відіграє у прийнятті рішень під час реагування на випадки насильства?
3. Які вимоги висуваються до документування фактів насильства та які типові помилки допускаються на цьому етапі?
4. У чому полягає зміст взаємодії поліції з іншими суб'єктами у сфері протидії насильству?
5. Що таке типова програма для кривдників та яка її роль у системі запобігання повторному насильству?
6. Що таке терміновий заборонний припис та у яких випадках він застосовується?
7. Що таке обмежувальний припис та які його відмінності від термінового заборонного припису?
8. Які типові помилки допускають працівники поліції під час реагування на випадки насильства?
9. У чому полягає проблема професійного вигорання працівників поліції у справах про насильство та які шляхи її подолання?

Завдання до теми:

1. Складіть алгоритм спілкування працівника поліції з жертвою насильства.
2. Складіть покроковий алгоритм дій поліцейського при виявленні факту насильства (від моменту отримання виклику до передачі справи).

3. Вирішіть задачу:

Працівники поліції прибули на виклик щодо конфлікту, під час якого одна особа застосувала фізичне насильство до іншої. Потерпілий перебуває у стресовому стані, плутається у поясненнях, не одразу погоджується на фіксацію тілесних ушкоджень. На місці події присутні свідки, які дають суперечливі показання.

- 1) визначити алгоритм дій працівника поліції;
- 2) провести оцінку ризиків;
- 3) окреслити порядок документування факту насильства;
- 4) визначити особливості комунікації з потерпілим;
- 5) запропонувати варіанти взаємодії з іншими суб'єктами.

Література: Основна – 4, 12, 14, 15, 16, 17, 19. Допоміжна – 24, 25, 29, 36.

Тема 7. Насильство в закладах освіти

План заняття

1. Булінг як порушення прав дитини.
2. Система запобігання булінгу.
3. Служба освітньої безпеки. Інспектори «Шкільний офіцер поліції».
4. Взаємодія школи, поліції, батьків.
5. Відновні практики та медіація. Проблеми практичного впровадження.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність булінгу та чому він розглядається як порушення прав дитини?
2. Які існують основні форми та ознаки булінгу в освітньому середовищі?
3. Яку роль відіграє служба освітньої безпеки у протидії насильству в школі?
4. У чому полягають функції інспекторів «Шкільний офіцер поліції» у закладах освіти?

5. Як здійснюється взаємодія між школою, поліцією та батьками у випадках булінгу?

6. Які основні проблеми виникають при практичному впровадженні механізмів протидії булінгу в закладах освіти?

Завдання до теми:

1. Порівняйте підходи до реагування на булінг:

Критерій	Дисциплінарний підхід	Медіація
Мета		
Основні інструменти		
Переваги		
Ризики		
Уповноважені суб'єкти		

2. Розробіть міні-проект «Комплексна модель запобігання булінгу в закладі освіти». У проєкті необхідно:

- визначити основні ризики виникнення булінгу;
- запропонувати систему профілактичних заходів;
- окреслити роль адміністрації школи, педагогів, батьків та поліції;
- передбачити механізми реагування на випадки булінгу;
- включити елементи відновних практик та медіації;
- визначити можливі проблеми реалізації та шляхи їх подолання.

Література: Основна – 9, 10, 15, 17, 20, 22. Допоміжна – 25, 33, 37.

Тема 8. Насильство у сфері праці: мобінг і харасмент

План заняття

1. Психологічне насильство в трудових відносинах.
2. Мобінг як форма системного тиску.

3. Сексуальні домагання.
4. Правові механізми захисту.
5. Відповідальність роботодавця.
6. Практика розгляду скарг.
7. Роль правоохоронних органів.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність психологічного насильства у сфері трудових відносин?
2. Які форми прояву мобінгу найчастіше зустрічаються на практиці?
3. У чому полягає відмінність між мобінгом та іншими формами конфліктів у трудовому колективі?
4. Які правові механізми захисту працівників від мобінгу та харасменту передбачені законодавством?
5. Які особливості розгляду скарг на мобінг і харасмент у трудових відносинах?
6. Які труднощі виникають у доказуванні фактів психологічного насильства на роботі?
7. Яку роль відіграють правоохоронні органи у протидії насильству у сфері праці?

Завдання до теми:

1. Складіть алгоритм дій працівника у випадку вчинення до нього мобінгу або харасменту.
2. Висловіть власну думку до питання "Чому працівники часто не звертаються зі скаргами на харасмент?"

3. Вирішіть задачу:

У компанії працівниця подала скаргу на колегу щодо сексуальних домагань (небажані коментарі, повідомлення, пропозиції). Внутрішнє розслідування було формальним, роботодавець не вжив дієвих заходів. Згодом працівниця звільнилася та подала скаргу до компетентних органів.

Завдання до задачі:

- 1) визначити форму насильства;
- 2) оцінити дії роботодавця;
- 3) встановити можливі порушення прав працівниці;
- 4) проаналізувати механізми захисту;

- 5) запропонувати правильний порядок реагування;
- 6) сформулювати висновки щодо практики розгляду таких скарг.

Література: Основна – 3, 4, 11, 13. Допоміжна – 27, 31.

Тема 9. Кібернасильство як нова форма агресії

План заняття

1. Трансформація насильства в цифровому середовищі.
2. Кібербулінг, онлайн-переслідування.
3. Анонімність і складність ідентифікації.
4. Доказування в кіберпросторі.
5. Роль кіберполіції.
6. Профілактика та цифрова безпека.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає трансформація насильства в умовах цифрового середовища?
2. Що таке кібербулінг та онлайн-переслідування, у чому їх особливості?
3. Які фактори сприяють поширенню кібернасильства у сучасному суспільстві?
4. У чому полягає проблема анонімності в кіберпросторі та як вона впливає на протидію насильству?
5. Яку роль відіграють правоохоронні органи, зокрема підрозділи кіберполіції, у протидії кібернасильству?
6. Які заходи профілактики кібернасильства та забезпечення цифрової безпеки є найбільш ефективними?

Завдання до теми:

1. Назвіть відмінності між традиційними формами насильства та кібернасильством.
2. Оцініть роль кіберполіції у протидії кібернасильству та визначте основні труднощі її діяльності.
3. Заповніть таблицю:

Нормативно-правовий акт	Сфера регулювання	Які аспекти кібернасильства охоплює
Кримінальний кодекс України		
Кодекс України про адміністративні правопорушення		
Закон України «Про інформацію»		
Закон України «Про захист персональних даних»		

Література: Основна – 4, 8, 10, 17, 18, 21. Допоміжна – 33, 37.

Тема 10. Насильство в умовах воєнних дій

План заняття

1. Вплив воєнних дій на зростання насильства.
2. Гендерно-зумовлене насильство під час ведення воєнних дій.
3. Воєнні злочини проти цивільного населення.
4. Документування та фіксація доказів. Роль національних і міжнародних органів.
5. Відновлення справедливості та підтримка постраждалих.

Питання для самоконтролю:

1. Яким чином воєнні дії впливають на зростання рівня насильства в суспільстві?
2. У чому полягають особливості насильства в умовах збройного конфлікту?
3. Які категорії населення є найбільш вразливими до насильства в умовах війни?

4. Яку роль відіграють національні органи у розслідуванні воєнних злочинів?

5. кі міжнародно-правові норми регулюють відповідальність за воєнні злочини?

6. У чому полягають особливості документування та фіксації доказів насильства під час війни?

Завдання до теми:

1. Складіть перелік доказів, які можуть використовуватися для фіксації фактів насильства в умовах війни.

2. Оцініть основні труднощі притягнення до відповідальності за воєнні злочини в умовах триваючого конфлікту.

3. Складіть перелік механізмів підтримки постраждалих від насильства в умовах війни.

4. Проаналізуйте рішення міжнародних та національних судів щодо воєнних злочинів, визначаючи:

- обставини справи;
- кваліфікацію діянь як воєнних злочинів;
- особливості доказування;
- роль міжнародних органів;
- значення рішення для практики.

Література: Основна – 1, 2, 5, 10, 23. Допоміжна – 28, 34, 35.

3. Самостійна робота

Самостійна підготовка здобувачів вищої освіти у межах вивчення навчальної дисципліни «Запобігання та протидія проявам насильства» є важливим елементом формування професійної компетентності майбутніх фахівців спеціальності «Правоохоронна діяльність». Вона спрямована на поглиблення теоретичних знань щодо природи, причин та форм насильства, а також на опанування сучасних механізмів його попередження, виявлення та ефективного реагування. Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з навчальної дисципліни «Запобігання та протидія проявам насильства» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти в межах сесійного періоду.

4. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота здобувачів освіти. Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Запобігання та протидія проявам насильства» може включати:

- написання наукових статей, тез наукових доповідей, рефератів та їх презентація на семінарських заняттях;
- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, наукових засіданнях, науково-практичних семінарах, колоквіумах тощо;
- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз законодавства України;
- розробка мультимедійних презентацій у вигляді спеціально підготовленого слайд-шоу, де матеріал подається у вигляді схем, діаграм, статистичних даних тощо.

Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється студентом за власними інтересами та попереднім узгодженням з викладачем. Тематику та форму індивідуальної роботи студент отримує на початку навчального семестру і здає роботу у визначені строки. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання

індивідуальної роботи студентів здійснює науковий керівник. Індивідуальна робота подається на кафедру для перевірки до початку екзаменаційної сесії.

Теми для виконання індивідуального науково-дослідного завдання

1. Насильство як соціально-правове явище: сучасні теоретичні підходи та класифікації.

2. Міжнародні стандарти протидії насильству та їх імплементація в законодавство України.

3. Гендерно зумовлене насильство: правова природа, форми та проблеми протидії.

4. Роль Європейського суду з прав людини у формуванні стандартів профілактики випадків насильства.

5. Порівняльно-правовий аналіз досвіду зарубіжних країн у сфері протидії насильству.

6. Державна політика України у сфері запобігання та протидії насильству: сучасний стан і перспективи розвитку.

7. Роль неурядових організацій у системі запобігання насильству: взаємодія з правоохоронними органами.

8. Проблеми кваліфікації та доказування у справах про насильство.

9. Домашнє насильство як комплексна соціально-правова проблема: сучасні виклики.

10. Повторюваність і латентність домашнього насильства: причини та наслідки.

11. Оцінка ризиків як інструмент запобігання повторному насильству в діяльності правоохоронних органів.

12. Професійні стандарти діяльності поліції у справах про насильство.

13. Роль інституту «шкільного офіцера поліції» у запобіганні насильству в закладах освіти.

14. Мобінг як форма психологічного насильства у сфері праці: правове регулювання та проблеми доказування.

15. Відновні практики та медіація як альтернативні механізми вирішення конфліктів у справах про насильство.

16. Кібернасильство як нова форма агресії: поняття, види та тенденції розвитку.

17.Проблеми доказування кібернасильства та роль цифрових доказів.

18.Насильство в умовах воєнних дій: сучасні виклики для правоохоронної системи.

19.Воєнні злочини проти цивільного населення: кваліфікація та проблеми притягнення до відповідальності.

20.Механізми відновлення справедливості та захисту постраждалих від насильства.

5. Рекомендована література

Основна література:

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року (укр/рос) : Протокол Орг. Об'єдн. Націй від 08.06.1977. Дата оновлення: 08.12.2005 р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text.

2. Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

3. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 01.01.2026 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) : Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 11.12.2025 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 18.12.1979 р. №995_207. Дата оновлення: 06.10.1999 р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. № 995_004. Дата оновлення: 01.08.2021.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

7. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) : Конвенція Ради Європи від 11.05.2011 р. № 994_001-11.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.

8. Конвенція про кіберзлочинність : Конвенція Ради Європи від 23.11.2001. Дата оновлення: 7.09.2005 р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text.

9. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01. 2020.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

10. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 17.07.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню): Закон України від 16.11.2022 р. № 2759-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-20#Text>.

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі: Закон України від 20.11.2024 р. № 4073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4073-20#Text>

13. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. Дата оновлення: 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

14. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. Дата оновлення: 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

15. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: Постанова Каб. Міністрів України від 22.08.2018 р. № 658. Дата оновлення: 28.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-p#Text>.

16. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Наказ М-ва соц. політики України від 13.03.2019 р. № 369/180. Дата оновлення: 25.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text>.

17. Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми: Постанова Каб. Міністрів України від 19.11.2025 р. № 1513. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1513-2025-p#Text>.

18. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Дата оновлення: 14.06.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.

19. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 16.01.2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
20. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
21. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. Дата оновлення: 19.10.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.
22. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. Дата оновлення: 06.07.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.
23. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Дата оновлення: 14.05.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

Допоміжна література:

24. Альошкін С. В., Бойчук К. Л., Даценко О. В., Ковальова О. В. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству : посіб. / за ред. А. Б. Благої. Київ : ФН ООН, 2023. 221 с.
25. Андрєєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В., Калашник О. А. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти : навч-метод. посіб. Київ : ФОП Нічога С. О., 2020. 196 с.
26. Андрусак Г. М., Гусак А. П., Зарадюк З. В., Каша Р. С. Насильство: проблеми запобігання та протидії : монографія. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2023. 461 с.
27. Бек У. П. Мобінг як проблема в трудовому праві. *Академічні візії*. 2024. № 36. С. 1–6. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14044914>.
28. Блага А. Б., Кочемировська О. О., Мартиненко О. А. Запобігання та реагування на насильство за гендерною ознакою: національна правова база та міжнародні стандарти. Київ : UNFPA, 2022. 63 с.
29. Бойчук К. Л., Бреус С. М., Бугаєць Т. І., Гриценко Л. О. Забезпечення надання правових послуг особам, постраждалим

від домашнього насильства : практичний посібник для надавачів правової допомоги / за ред. А. Б. Благої. Київ : Донецький державний університет внутрішніх справ, 2023. 136 с.

30. Броневицька О., Горпинюк О., Гловюк І. Гендерний мейнстрімінг у кримінально-правовій політиці : навч. посіб. / за ред. Ю. Лісіциної, С. Рлманцової. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 464 с.

31. Бурка А. В., Вакарюк Л. В. Харасмент на робочому місці як вид дискримінації в сфері праці. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 2, № 6. С. 18–23. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.2>.

32. Бухонський С. О. Деякі сучасні проблеми протидії домашньому насильству. *Правова держава*. 2021. № 43. С. 122–135.

33. Захист дітей від сексуального насильства та сексуальної експлуатації / упоряд. Український фонд «Благополуччя дітей», 2019. 71 с.

34. Лизогуб Я. Насильство над населенням у районі воєнних дій: спірні питання змісту злочину. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2023. № 2. С. 31–37. URL: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2022.2.04>.

35. Степанчук К. С., Максимович Р. О. Сексуальне насильство під час збройних конфліктів: міжнародно-правові механізми відповідальності. *Науковий вісник ужгородського національного університету*. 2025. Т. 4, № 89. С. 226–231. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.33>.

36. Сукмановська Л. М. Особливості діяльності поліції як суб'єкта у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 406–409. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/94>.

37. Шиделко А., Сербін Ю. Психосексуальний розвиток молоді в цифрову епоху: ризики кібернасильства та ресурси психологічної підтримки. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 8(54). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-1858-1869](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-1858-1869).

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL:
<http://reyestr.court.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:
<https://www.rada.gov.ua/>
3. Центр українсько-європейського наукового співробітництва. URL: <https://cuesc.org.ua/>
4. Національна бібліотека України. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua>